

Załącznik nr 7

Procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

Interwencja w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa oznacza gotowość do reagowania zawsze, gdy istnieje podejrzenie, że dziecko może doświadczać przemocy, zaniedbania lub innych form krzywdzenia. Każdy sygnał traktujemy poważnie – naszym obowiązkiem jest weryfikacja i podjęcie działań chroniących dziecko.

Interwencja przebiega z zachowaniem zasady: dziecko w centrum uwagi.

Czym jest krzywdzenie dziecka? Najważniejsze informacje

Krzywdzeniem dziecka określamy wszelkie działania lub zaniechania osób dorosłych bądź rówieśników, które naruszają jego prawa, wolności, dobra osobiste albo zakłócają jego rozwój. Może ono przybierać formę czynu zabronionego, ale także zaniedbania czy długotrwałego braku troski. W praktyce oznacza to zarówno przemoc i wykorzystywanie, jak i sytuacje, w których dziecko nie otrzymuje wsparcia i opieki, do jakiej ma prawo.

Podstawowe formy krzywdzenia:

Przemoc fizyczna – Każde działanie lub zaniechanie, które powoduje u dziecka obrażenia ciała, ból albo realne zagrożenie zdrowia i życia. Przemoc fizyczna może mieć charakter incydentalny lub powtarzający się. Sprawcą może być rodzic, opiekun, osoba odpowiedzialna za dziecko albo inna osoba.

Przemoc psychiczna – Polega na długotrwałych zachowaniach raniących emocjonalnie i obniżających poczucie własnej wartości dziecka. Przejawia się m.in. brakiem wsparcia emocjonalnego, wrogością i odrzuceniem, lekceważeniem granic i indywidualności dziecka, demoralizacją oraz narażaniem na bycie świadkiem przemocy

Przemoc seksualna i wykorzystywanie – To angażowanie dziecka w czynności o charakterze seksualnym – zarówno z kontaktem fizycznym, jak i bez niego (np. ekshibicjonizm, rozmowy o treści erotycznej, komentowanie wyglądu, udostępnianie pornografii, grooming). Każdy kontakt seksualny z osobą poniżej 15 roku życia stanowi przestępstwo.

Zaniedbywanie – Niezapewnienie dziecku podstawowych potrzeb – zarówno fizycznych, jak i emocjonalnych czy edukacyjnych. Może być incydentalne, ale najczęściej ma charakter przewlekły.

Przemoc rówieśnicza (bullying) – To powtarzające się, intencjonalne działania rówieśników, które mają na celu wyrządzenie krzywdy dziecku słabszemu lub znajdującemu się w gorszej pozycji. Może przybierać różne formy: werbalną (wyzywanie, poniżanie, grożenie, nadawanie przezwisk, rozsiewanie plotek), fizyczną (podkładanie nóg, bicie, blokowanie przejścia, popychanie, szczypanie, plucie), relacyjną (izolowanie w zabawie, nastawianie innych przeciwko dziecku, ignorowanie, wykluczanie z grupy, manipulowanie przyjaźnią), materialną (kradzieże, wymuszanie pieniędzy, niszczenie własności dziecka, „pożyczanie” bez oddawania), cyberprzemoc (tworzenie fałszywych

profilu podszywających się pod dziecko, obraźliwe wiadomości, publikowanie kompromitujących treści w sieci, wykluczanie z grup online, rozsyłanie memów ośmieszających dziecko), przemoc o podłożu seksualnym (dotykanie, kierowanie uwag i komentarzy o charakterze seksualnym, przymuszanie do czynności seksualnych, przesyłanie niechcianych treści erotycznych), przemoc wynikająca ze stereotypów i norm płciowych (np. w relacjach romantycznych rówieśników: kontrolowanie poprzez telefon, ośmieszanie partnera/partnerki, wywieranie presji w związku, wykluczanie ze względu na nieprzestrzeganie ról płciowych).

Procedura podejmowania interwencji

1. Rozpoznanie krzywdzenia/ podejrzenia krzywdzenia i zapewnienie bezpieczeństwa

- a) Priorytetem jest ochrona dziecka przed dalszą krzywdą.
- b) Każdy pracownik, który zauważy niepokojące objawy (fizyczne, emocjonalne, behawioralne lub inne) lub uzyska informację o możliwym krzywdzeniu dziecka (dalej jako Zgłoszenie krzywdzenia):
 - i) podejmuje działania minimalizujące ryzyko, m.in. zapewnia wsparcie emocjonalne dziecku, które zgłasza krzywdę. W miarę możliwości należy poinformować dziecko, że zostało wysłuchane i nie jest winne sytuacji;
 - ii) jeżeli istnieje bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, pracownik natychmiast powiadamia odpowiednie służby, dzwoniąc pod numer 112;
 - iii) w przypadku gdy pracownik upewni się, że dziecko jest bezpieczne, niezwłocznie informuje wyznaczoną Osobę odpowiedzialną (załącznik nr 1); w przypadku Zgłoszenia krzywdzenia, którego miała dokonać Osoba odpowiedzialna, dalsze działania powinna prowadzić osoba, której krzywdzenie zostało zgłoszone;
 - iv) niezależnie od formy Zgłoszenia krzywdzenia do Osoby odpowiedzialnej sprawy, informacja powinna zostać również udokumentowana w inny sposób, np. wysłana e-mailem lub w formie papierowej np. notatki służbowej. Informacja powinna zawierać m.in. opis faktów, informacji uzyskanych w sprawie (niezależnie od tego, czy zostały zweryfikowane czy też nie) i obserwacji pracownika.
- c) Osoba odpowiedzialna weryfikuje wstępnie Zgłoszenie krzywdzenia oraz ocenia czy doszło do krzywdzenia oraz czy krzywdzenie zostało dokonane przez rodzica/ opiekuna/ członków rodziny, pracownika, osobę trzecią czy innych małoletnich.
- d) W zależności od wyników wstępnej weryfikacji, Osoba odpowiedzialna podejmuje działania niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa dziecku oraz podjęcia decyzji dotyczącej dalszych kroków. W zależności od sprawy podejmuje takie działania jak m.in.:
 - i) rozmowa z pracownikiem, który odebrał zgłoszenie krzywdzenia dziecka,
 - ii) rozmowa z dzieckiem i jego opiekunem, rozmowa z osobą krzywdzącą i opiekunem (o ile korzystają z usług podmiotu i jest możliwość rozmowy), z tym zastrzeżeniem, że w przypadku gdy dziecko/osoba krzywdząca jest krzywdzona przez opiekuna, rozmowa jest prowadzona z drugim rodzicem lub inną osobą sprawującą opiekę nad dzieckiem,
 - iii) rozmowa z innymi osobami, które mogą mieć wiedzę dot. zgłoszenia,
 - iv) analiza dokumentacji oraz poczynionych ustaleń,
 - v) w przypadku zgłoszenia krzywdzenia, którego miał dokonać pracownik, należy odsunąć go od wszelkich czynności dotyczących zarówno dziecka objętego zgłoszeniem, jak i innych dzieci, do czasu wyjaśnienia okoliczności sprawy.

- e) Po weryfikacji sprawy, należy:
 - i) w przypadku gdy zgłoszenie zostało wniesione przez rodziców/opiekunów przekazać rodzicom/opiekunom informację o tym, że podejrzenia krzywdzenia nie zostało potwierdzone (jeśli brak jest podstaw uzasadniających ww. okoliczności),
 - ii) w przypadku gdy zgłoszenie zostało określone jako uzasadnione, przygotować plan wsparcia dziecka a także powiadomić odpowiednie instytucje.
- f) Personel ma obowiązek zachować w poufności informacje uzyskane w związku ze zgłoszeniem krzywdzenia/ podejrzenia krzywdzenia; Obowiązek poufności nie dotyczy informacji przekazywanych odpowiednim instytucjom.

2. Plan wsparcia i powiadomienie odpowiednich instytucji

- a) W przypadku podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia, podmiot opracowuje plan wsparcia w zakresie swoich możliwości.
- b) Plan obejmuje w szczególności (w zależności od sprawy):
 - i) zapewnienie dziecku bezpiecznej atmosfery podczas zajęć, np. poprzez rozmowę indywidualną, przeniesienie do innej grupy, wyznaczenie kogoś z personelu jako osoby pierwszego kontaktu,
 - ii) uwzględnienie doświadczenia krzywdzenia w komunikacji z dzieckiem (np. delikatność w rozmowie, zachowywanie większego dystansu, nie poruszanie określonych tematów we współpracy),
 - iii) reagowanie na przemoc w grupie rówieśniczej, np. rozdzielenie dzieci, omówienie zasad bezpiecznej komunikacji, wsparcie w odbudowaniu relacji,
 - iv) bieżący kontakt z rodzicami lub opiekunami, przekazanie im obserwacji oraz rekomendacji dotyczących dalszego postępowania,
 - v) rozwiązanie umowy o pracę/ zlecenie z pracownikiem – w uzasadnionym przypadku w przypadku gdy pracownik dopuścił się krzywdzenia;
 - vi) wskazanie specjalistycznych placówek i organizacji, z których pomocy rodzina może skorzystać (poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki interwencji kryzysowej, organizacje pozarządowe wspierające dzieci i rodziców, np. FDDS, Niebieska Linia),
 - vii) zgłoszenie sprawy do właściwych instytucji publicznych tj.:
 - (1) Policja lub Prokuratura m.in. gdy istnieje podejrzenie popełnienia przestępstwa lub gdy popełniono przestępstwo (np. przemoc fizyczna, przestępstwo seksualne). Zawiadomienie można zgłosić stacjonarnie lub on-linowo [ZGŁOSZENIE ON-LINE]
 - (2) Ośrodek Pomocy Społecznej m.in. w przypadku zaniedbywania potrzeb dziecka, problemów wychowawczych, przemocy w rodzinie (zgłoszenie należy wnieść do właściwej miejscowo OPS)
 - (3) Sąd rodzinny m.in. gdy konieczne jest podjęcie działań opiekuńczych wobec dziecka (sąd właściwy miejscowo).
 - viii) Plan wsparcia przygotowuje się we współpracy z rodzicami/opiekunami dziecka, a także omawia w sposób zrozumiały dla samego dziecka. Jeżeli jednym ze sprawców jest rodzic lub opiekun, działania podejmowane są w porozumieniu z drugim rodzicem albo – gdy nie ma to zastosowania – z odpowiednimi instytucjami ochrony dziecka.
- ix) Podmiot ma obowiązek współpracować z instytucjami i przekazywać im rzetelne informacje.

3. Dokumentowanie działań

- a) Każdy etap interwencji powinien być odnotowany w rejestrze spraw dotyczących ochrony dzieci.
- b) Dokumentacja obejmuje: daty, opis zdarzeń, podjęte kroki, decyzje i powiadomione instytucje.

Lista materiałów dodatkowych oraz ważnych miejsc wsparcia dla dziecka

WAŻNE NUMERY KONTAKTOWE:

112 – numer alarmowy (policja, pogotowie, straż pożarna).

116 111 – Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży (czynny 24/7, anonimowy, bezpłatny).

800 120 002 – Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

800 100 100 – Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci.

800 12 12 12 – Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka.

801 615 005 – Telefon dla Ofiar Cyberprzemocy i Przepływów w Sieci – Zgłaszanie nielegalnych treści (Dyżurnet.pl).

CZAT RZECZNIKA PRAW DZIECKA przeznaczony dla małoletnich: CZAT

OŚRODKI WSPARCIA:

W zależności od potrzeb, pomoc można uzyskać w następujących podmiotach:

- Ośrodki pomocy społecznej (OPS) – wsparcie w sytuacjach kryzysowych, interwencje, pomoc materialna.
- Powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR) – m.in. pomoc psychologiczna, prawna, wsparcie rodzin zastępczych.
- Ośrodki interwencji kryzysowej – natychmiastowe wsparcie psychologiczne i prawne dla ofiar przemocy.
- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne – diagnoza, terapia, opinie dla szkoły i sądu.
- Poradnie zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – opieka psychiatryczna i psychologiczna.
- Specjalistyczne poradnie rodzinne – pomoc w sytuacjach kryzysów rodzinnych i przemocy domowej.
- Fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz małoletnich (np. FDDS, Niebieska Linia, Komitet Ochrony Praw Dziecka).
- Środowiskowe centra zdrowia psychicznego (dla dzieci, młodzieży i dorosłych) – kompleksowa pomoc w kryzysach psychicznych.
- Kuratorzy sądowi – kontakt przy wykonywaniu orzeczeń sądowych i sprawach opiekuńczych.
- Policja (dzielnicowy, wydziały ds. nieletnich) – interwencja w przypadku przemocy, zaniedbania, zagrożenia dziecka.